

# Jurist: Krigskommission krænker menneskeretten

De verserende retssager om tortur af fanger i Afghanistan og Irak er færdige ved domstolene om højst to år. Hvorfor skal en regeringsnedsat kommission om de to krige så have hele fem år til sit arbejde? Det er at føje spot til skade for de berørte, der allerede har ventet årevis på svar, siger advokat for irakiske krigsfanger

Af Jørgen Steen Nielsen

Der er ingen argumenter for, at den kommende, regeringsnedsatte kommission om krigen i Afghanistan og Irak skal bruge hele fem år på sit arbejde. Tværtimod kan en sådan sendrægtighed ses som endnu en menneskerettighedskrænkelse i forhold til de berørte parter, eftersom Danmark har forpligtet sig i Menneskeretskonventionen til at behandle mistanker om tortur så hurtigt og effektivt som muligt.

Det mener Christian Harlang, advokat for de ni irakere, der angiveligt blev udsat for tortur, efter at danske styrker i november 2004 havde udleveret dem til irakisk politi. Derved gjorde de danske styrker sig med-

ansvarlige, lyder anklagen i retssagerne, der p.t. er under forberedelse ved Østre Landsret. Christian Harlang mener, at regeringen anvender den verserende sag som en antydet begrundelse for at trække den forestående undersøgelseskommissions arbejde i langdrag.

I Justitsministeriets udkast til kommissorium for kommissionen hedder det, at »Undersøgelseskommissionen bør tilrettelægge sit arbejde således, at den så vidt muligt kan afgive beretning om resultatet af sin undersøgelse senest fem år efter, at kommissionen er endeligt nedsat.«

Der er i udkastet ingen direkte begrundelse for den lange tidshorison. Det hedder imidlertid, at »Undersøgelseskommissionen forudsættes endvidere at tilrettelægge sit arbejde

under hensyntagen til de retssager, som verserer ved domstolene. Undersøgelseskommissionen kan i den forbindelse, hvis den vurderer, at dette er rigtigt eller hensigtsmæssigt, beslutte, at dele af dens undersøgelser skal afvente, at der træffes afgørelse i de pågældende sager.«

Det ligner en stor syltekrukke, siger Christian Harlang.

## To sager

Der verserer to sager ved domstolene med relevans for kommissionen.



«Fem års yderligere ventetid vil udgøre yderligere en menneskerettighedskrænkelse. Altså føje spot til skade»  
Christian Harlang, advokat

Den ene er ankesagen ved Højesteret, ført af advokat Tyge Trier for en afghansk mand, der i 2002 ved en fejltagelse blev fanget af danske soldater og overgivet til de amerikanske styrker, som ifølge manden bl.a. slog og sparkede ham.

»Den sag forventes afsluttet i marts 2013, altså om ca. 10 måneder,« siger Christian Harlang.

Det andet sagskompleks er det, som Christian Harlang fører. Det ventes afsluttet ved Østre Landsret inden et år fra nu.

Hvis sagen af en af parterne ankes til Højesteret, er det advokatens vurdering, at en endelig afgørelse i hvert fald kan foreligge i første halvår 2014.

»Det er altså om godt to år. Så i forhold til disse retssager har kommissionens tidsfrist på fem år ingen gang på jorden.«

»Justitsministeriet kan jo ikke skrive direkte, at sagerne vil tage fem år, for det ville være i strid med sandheden. Men man kan forestille sig, at der er en slags tilsigtet uklarhed i måden, man har formuleret sig på,« siger Christian Harlang.

## To kommissioner, tak

Han påpeger, at en tidsfrist på fem år betyder, at der vil komme et fol-



ketingsvalg og måske et regerings-skifte, før kommissionen er færdig med arbejdet.

»Og hvilken skæbne får undersøgelsen så? Hvorfor kan man ikke gøre arbejdet hurtigere færdigt?«

Advokaten gør opmærksom på, at den kommende undersøgelseskommission får to forskellige opgaver:

»Den ene vedrører det mellemstatslige, dvs. spørgsmålet om grundlaget for i 2003 at indlede krigen i Irak. Den anden er spørgsmålet, om Danmark har overholdt sine folkeretslige forpligtelser ved tilbage-



Det danske Bravo-kompagni på patrulje nord for Gereshk, hvor den røde og hvide opiumvalmue blomstrer. Foto: Søren Bidstrup/Scanpix

holdelsen af fanger i Afghanistan og Irak,« siger han.

»Det sidste er et anliggende med individuelt perspektiv i forhold til de mennesker, det er gået ud over. Det er klart, at fem års yderligere ventetid med at få kommissionens svar i den sag – oven i de mange år, der allerede er gået – vil udgøre yderligere en menneskerettighedskrænkelse. Altså føje spot til skade,« siger Harlang.

## Internationale forpligtelser

Danmark er forpligtet til at behandle undersøgelser af mistanke om tortur så hurtigt som muligt ifølge Den

Europæiske Menneskeretskonvention og retspraksis ved Den Europæiske Menneskeretsdomstol.

Christian Harlang har derfor i et brev til justitsminister Morten Bødskov samt Folketingets formand Mogens Lykketoft og Folketingets retsudvalg argumenteret for, at undersøgelseskommissionen deles op i to med hver sin af opgave, og at fristen for deres færdiggørelse af arbejdet halveres fra fem år til to år og seks måneder.

»Vil man ikke det, er min anbefaling, at arbejdet kommer til at foregå i to 'afdelinger' under samme formand, så den ene opgave ikke behøver forsinke den anden,« siger Christian Harlang.

Folketingets diskussion af forslaget til kommissorium for kommissionen skal ske i Folketingets retsudvalg. Der er ikke sat nogen dato for, hvornår udvalget skal svare justitsministeren, og at kommissionen kan blive nedsat og komme i gang.